

Strengthening Reconciliatory Political Ideology Based on Pancasila and Pancadhamma of Ban Taluk Khoi Nam Community, Khao Chon Kan Sub-district, Mae Wong District, Nakhon Sawan Province

Bandit Thongsanthia¹ and Sayam Dampreede²

Received: May 25, 2025

Revised: March 20, 2026

Accepted: March 27, 2026

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the level of strengthening reconciliatory political ideology based on Pancasila and Pancadhamma of Ban Taluk Khoi Nam Community, Khao Chon Kan sub-district, Mae Wong district, Nakhon Sawan province; 2) to analyze the relationship between Pancasila and Pancadhamma of Ban Taluk Khoi Nam Community and strengthening reconciliatory political ideology based on Pancasila and Pancadhamma of Ban Taluk Khoi Nam Community; and 3) to propose guidelines for developing strengthening reconciliatory political ideology based on Pancasila and Pancadhamma of Ban Taluk Khoi Nam Community. The research employed a mixed-methods approach. Quantitative research collected data from a sample of 350 people using questionnaires, analyzed using descriptive statistics and Pearson correlation coefficient. Qualitative research collected data from 20 key informants through in-depth interviews. The research

¹ Department of Provincial Administration

² Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: banditwiriya @gmail.com., Tel. 090-205-9035

findings revealed that 1) the overall level of strengthening reconciliatory political ideology based on Pancasila and Pancadhamma of Ban Taluk Khoi Nam Community was high with a mean of $\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.39; 2) the overall relationship between Pancasila and Pancadhamma and strengthening reconciliatory political ideology based on Pancasila and Pancadhamma of Ban Taluk Khoi Nam Community had a Pearson correlation coefficient of 0.696; 3) the guidelines to strengthen reconciliatory political ideology based on Pancasila and Pancadhamma of Ban Taluk Khoi Nam Community included 1) Truth: cultivating honesty, promoting transparency, providing opportunities for honest expression, and establishing a secure complaint and monitoring system within the community; 2) Justice: having fair and transparent rules, avoiding discrimination, providing opportunities for everyone to participate, encouraging people to speak out against injustice, and protecting the rights of community members equally; and 3) Compassion: cultivating volunteerism, mutual assistance, sharing, and not abandoning anyone, and providing opportunities for everyone to participate and building a culture of compassion in the community; and 4) Peace: promoting polite communication, listening to each other, resolving conflicts peacefully, and opposing all forms of violence in the community.

Keywords: Strengthening, Pancasila and Pancadhamma, Political Ideology

การเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม ของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์

บัณฑิต ธงสันเทียะ¹ และสยาม คำปรีดา²

Received: May 25, 2025

Revised: March 20, 2026

Accepted: March 27, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักเบญจศีลเบญจธรรมกับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน ด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 รูป/คน ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.39 2) ความสัมพันธ์ของตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมกับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ โดยภาพรวม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันคอร์ริเลชัน เท่ากับ 0.696** 3) แนวทางในการเสริมสร้าง

¹ กรมการปกครอง

² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author, e-mail: banditwiriya @gmail.com., Tel. 090-205-9035

อุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้าน ตลุกข่อยน้ำ ประกอบไปด้วย 3.1) ความจริง คือ การปลูกฝังความซื่อสัตย์ สร้างความโปร่งใส เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา และมีระบบตรวจสอบ-ร้องเรียนที่ปลอดภัยในชุมชน 3.2) ความยุติธรรม คือ การมีกติกาที่เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม กล้าพูดความไม่เป็นธรรม และคุ้มครองสิทธิของคนในชุมชนอย่างเท่าเทียม 3.3) ความเมตตา คือ การปลูกฝังจิตอาสา การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม และสร้างวัฒนธรรมความเอื้ออาทรในชุมชน และ 3.4) สันติภาพ คือ การส่งเสริมการสื่อสารอย่างสุภาพ การรับฟังกัน การแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และการต่อต้านความรุนแรงทุกรูปแบบในชุมชน

คำสำคัญ: การเสริมสร้าง, เบญจศีลเบญจธรรม, อุดมการณ์ทางการเมือง

บทนำ

จากสภาพสังคมในปัจจุบัน วิถีชีวิตของคนในชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมและคุณภาพชีวิต อาทิ การขาดความโอบอ้อมอารี ความสามัคคี และความปรองดอง ดังนั้น เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเฝ้าระวังและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยการน้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ซึ่งโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 นับเป็นรูปแบบหนึ่งที่สะท้อนการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างมีระเบียบและสันติ เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างสังคมตามวิถีพุทธได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระมหาสาทร ธมมาทโร, 2560) ดังที่ คัมภีร์อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต พรธนาถึง ศีล 5 ว่าเป็นธรรมเป็นเหตุให้ถูกเชิญไปอยู่ในสวรรค์ความว่า “ศีลเป็นหลักปฏิบัติ เรียกว่า ลิกขาบท ดังที่คัมภีร์ทีฆนิกายปาฏิกวรรค ระบุว่า ลิกขาบท 5 อย่างอันเป็นธรรมซึ่งเป็นเหตุให้ถูกเชิญไปอยู่ในสวรรค์ ประกอบด้วย 1) ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ 2) อทินนาทานา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการลักทรัพย์ 3) กาเมสุมิฉฉาจาร เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤติดิฉินในกาม 4) มุสาวาทา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการพูดเท็จ และ 5) สุราเมยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

โครงการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หรือ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” เกิดขึ้นจากสถานการณ์สังคมไทยที่เผชิญปัญหาหลากหลาย อาทิ การกระทำผิดกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรม สิ่งเสพติด อบายมุข การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความแตกแยกทางความคิดและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ซึ่งล้วนสะท้อนถึงการขาดสติและจิตสำนึกด้านศีลธรรม ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคม คณะสงฆ์โดยเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช จึงมีดำริให้ส่งเสริมการน้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข และความสามัคคีของคนในชาติ โดยให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันขับเคลื่อนโครงการจากระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ ทั้งนี้ หลักศีล 5 ถือเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน และดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและเกื้อกูลกัน (สำนักงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5, 2556)

การขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ของจังหวัดนครสวรรค์ ดำเนินการโดยคณะสงฆ์ร่วมกับผู้แทนระดับจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนในระดับอำเภอและตำบล เพื่อเสริมสร้างบทบาทความร่วมมือระหว่างวัดและชุมชนอย่างยั่งยืน พร้อมกำหนดนโยบายให้ทุกอำเภอ รายงานผลการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในโครงการ “วัด ประชา รัฐ สร้างสุข” และโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ซึ่งมุ่งขยายผลสู่หมู่บ้านศีลธรรมใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การแก้ไขปัญหาคาใจ 2) การส่งเสริมภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพ 3) จิตอาสาเพื่อสังคม 4) การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง และ 5) นโยบายหรือโครงการสำคัญในพื้นที่ (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครสวรรค์, 2567)

ในระดับอำเภอแม่วงก์ คณะสงฆ์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน และภาคเอกชน ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยตำบลเขาชนกัน ประกอบด้วย 17 หมู่บ้าน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดที่ถูกต้องตามกฎหมายจำนวน 5 แห่ง และสำนักสงฆ์ 12 แห่ง ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางจิตใจของชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนกัน, 2567) ทั้งนี้ ตำบลเขาชนกันได้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ครบทั้ง 17 หมู่บ้าน ตามนโยบายของมหาเถรสมาคม โดยเฉพาะชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ซึ่งประกอบด้วยหมู่ที่ 4

หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 12 มีวัดจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ วัดเทพสวรรค์สีมาราม วัดกลางพรหมนิมพลี และวัดวิสุทธิวิทยาราม ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมจิตใจและกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในระดับชุมชน

จากปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์นับเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความเปราะบางของชุมชน อย่างไรก็ตาม ปัญหาความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ในปัจจุบันมักถูกแก้ไขผ่านกระบวนการทางกฎหมายหรือโครงสร้างอำนาจ ซึ่งบ่อยครั้งไม่สามารถเข้าถึงความไว้วางใจในระดับจิตสำนึกได้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการนำหลัก “เบญจศีล และเบญจธรรม” มาเป็นเครื่องมือเชิงจริยธรรมในการขับเคลื่อนอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งเป็นมิติที่งานวิจัยส่วนใหญ่ยังมองข้ามในการเชื่อมโยง “หลักธรรมพื้นฐาน” เข้ากับ “พฤติกรรมพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย” อย่างเป็นรูปธรรม การศึกษาในพื้นที่ชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก้ง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีบริบทเฉพาะตัวในการบูรณาการสถาบันทางศาสนา เข้ากับวิถีชีวิตชาวบ้านอย่างเหนียวแน่น โดยผู้วิจัยมุ่งนำเสนอแง่มุมใหม่ของการศึกษาอื่นยังไม่ได้ลงลึก นั่นคือการวิเคราะห์ว่าหลักเบญจศีลเบญจธรรมมิได้เป็นเพียงข้อปฏิบัติส่วนบุคคล แต่สามารถทำหน้าที่เป็น “สัญญาประชาคม” ที่ช่วยจัดความสัมพันธ์ทางการเมืองในชุมชนให้เกิดความโปร่งใส และลดการใช้วาทะสร้างความเกลียดชังผ่านกลไกทางวัฒนธรรมที่ชุมชนมีอยู่เดิม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก้ง จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักเบญจศีลเบญจธรรมกับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก้ง จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก้ง จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยจากการแจกแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.952 กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane จากจำนวนประชากรทั้งหมด 2,749 คน ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 (Yamane, T., 1987) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน จากจากประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้วิธีการการสุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและตัวแทนชุมชน แบ่งเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้ 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป/คน 2) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 3) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 คน 4) ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 4 คน 5) ประชาชนชุมชน จำนวน 4 คน และ 6) ผู้แทนประชาชน จำนวน 4 คน รวมจำนวน 20 รูป/คน ในครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52, S.D. 0.39) และระดับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิง

สมานฉันท์ตามแนวคิดของ Lederach โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.49, S.D. 0.47) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ระดับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก้ง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม

(n = 350)

หลักเบญจศีลเบญจธรรม	ระดับความเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เมตตากรุณา	3.62	0.64	มาก
2. สัมมาอาชีวะ	3.51	0.70	มาก
3. กามสังวร	3.54	0.55	มาก
4. สัจจะ	3.30	0.51	ปานกลาง
5. สติสัมปชัญญะ	3.61	0.47	มาก
รวมเฉลี่ย	3.52	0.39	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก้ง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X}$ = 3.52, S.D. 0.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประเด็นที่ได้รับความเห็นมากที่สุด คือ เมตตากรุณา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X}$ = 3.62, S.D. 0.64 ประเด็นที่ได้รับความเห็นรองลงมา คือ สติสัมปชัญญะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X}$ = 3.61, S.D. 0.47 กามสังวร มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X}$ = 3.54, S.D. 0.55 และประเด็นที่ได้รับความเห็นน้อยที่สุด คือ สัจจะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X}$ = 3.30, S.D. 0.51

ตารางที่ 2 ระดับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามแนวคิดของ Lederach ของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม

(n = 350)

การเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์	ระดับความเห็น		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความจริง	3.42	0.58	ปานกลาง
2. ความยุติธรรม	3.56	0.51	มาก
3. ความเมตตา	3.66	0.61	มาก
4. สันติภาพ	3.32	0.64	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	3.49	0.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามแนวคิดของ Lederach ของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประเด็นที่ได้รับความเห็นมากที่สุด คือ ด้านความเมตตา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 3.66$, S.D. 0.61 ประเด็นที่ได้รับความเห็นรองลงมา คือ ด้านความยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 3.56$, S.D. 0.51 และประเด็นที่ได้รับความเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านสันติภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 3.32$, S.D. 0.64

2. ความสัมพันธ์ของหลักเบญจศีลเบญจธรรมกับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกหรือความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง Pearson Correlation (r) (0.696**) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า คู่ของสัจจะ คือ การรักษาความสัตย์ ซื่อตรงในกาย วาจาใจ (X4) กับด้านความจริง (Y1) มีความสัมพันธ์สูงที่สุด ($r = 0.584^{**}$) รองมา ได้แก่ คู่ของสติสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้และความรู้ตัวอยู่เสมอ (X5) กับด้านความจริง (Y1) มีความสัมพันธ์อยู่ที่ $r = 0.560^{**}$ และน้อยที่สุด ได้แก่

ของกามสังวร คือ การสำรวมในกาม รู้จักพอใจในคู่ครอง (X3) กับด้านความยุติธรรม(Y2) มีความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = 0.241^{**}$)

3. แนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์พบว่า ควรยึดหลักเบญจศีลเบญจธรรมเป็นฐานสำคัญ ได้แก่ หลักเมตตา กรุณา หลักสัมาอาชีวะ หลักสัจจะ หลักสติสัมปชัญญะ และหลักกามสังวร โดยกำหนดแนวทางการส่งเสริมใน 4 ด้าน ดังนี้

1. *ด้านสันติภาพ (Peace)* มุ่งส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ลดความขัดแย้ง และสร้างวัฒนธรรมสันติวิธีในชุมชน โดยมีแนวทางการส่งเสริม ได้แก่

1.1 ส่งเสริมการสื่อสารอย่างสันติ ให้ประชาชนใช้ถ้อยคำสุภาพ รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

1.2 บูรณาการการให้ความรู้เรื่องสันติภาพในโรงเรียนและศาสนสถาน เพื่อปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก

1.3 ส่งเสริมการแก้ไขความขัดแย้งด้วยกระบวนการไกล่เกลี่ย โดยใช้ผู้นำหรือบุคคลกลางของชุมชน

1.4 หนุนเสริมต่อต้านความรุนแรงทุกรูปแบบ ทั้งทางร่างกาย วาจา และจิตใจ

2. *ด้านความจริง (Truth)*

2.1 มุ่งสร้างสังคมที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ โปร่งใส และรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยมีแนวทางการส่งเสริม

2.2 ปลูกฝังคุณธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ในครอบครัว เริ่มจากการอบรมลูกหลานให้รักความจริง

2.3 จัดให้มีระบบตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อสร้างความโปร่งใส

2.4 ส่งเสริมให้ประชาชนกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ โดยไม่หวั่นเกรงต่อการถูกคุกคาม

2.5 จัดตั้งระบบรับเรื่องร้องเรียนที่ไม่เปิดเผยตัวตน เพื่อให้ประชาชนแจ้งปัญหาได้อย่างปลอดภัย

3. ด้านความยุติธรรม (Justice)

3.1 มุ่งสร้างความเสมอภาค ความเป็นธรรม และการเคารพสิทธิของทุกคน
ในชุมชน โดยมีแนวทางการส่งเสริม

3.2 กำหนดกติกาชุมชนที่ชัดเจน เป็นธรรม และใช้บังคับกับทุกคนอย่างเท่า
เทียม

3.3 จัดให้มีระบบร้องเรียนที่เปิดกว้าง เป็นความลับ และไม่เลือกปฏิบัติตาม
ฐานะ เพศ อายุ ศาสนา หรือชาติพันธุ์

3.4 ส่งเสริมให้ประชาชนกล้าแสดงออกเมื่อพบเห็นความไม่เป็นธรรมใน
ชุมชน

3.5 ให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองกลุ่มผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มเปราะบาง

3.6 ส่งเสริมวัฒนธรรมความโปร่งใส เช่น การเปิดเผยข้อมูลรายรับรายจ่าย
ของโครงการต่าง ๆ

4. ด้านความเมตตา (Mercy)

4.1 มุ่งสร้างสังคมแห่งการเกื้อกูล เอื้ออาทร และมีจิตสาธารณะ โดยมีแนว
ทางการส่งเสริม ได้แก่

4.2 ส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามเดือดร้อน เช่น การเจ็บป่วย
อุบัติเหตุ หรือภัยพิบัติ

4.3 จัดกิจกรรม “วันทำความดีของชุมชน” อย่างสม่ำเสมอ

4.4 จัดอบรมหรือกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะและความเมตตาในชุมชน

4.5 เปิดโอกาสให้กลุ่มด้อยโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนอย่างเท่า
เทียม

4.6 ใช้สื่อชุมชนรณรงค์สร้างค่านิยม “ความเมตตาคือพลังของสังคม”

แนวทางดังกล่าวเป็นการบูรณาการหลักเบญจศีลเบญจธรรมเข้ากับกระบวนการพัฒนา
ชุมชน เพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงमानฉันท์ อันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
เป็นธรรม และยั่งยืนในระดับชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. 0.39) ทั้งนี้เพราะเนื่องจากชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำมีวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยผสมผสานกับความฉลาดทางอารมณ์และสติในการรับข่าวสาร โดยมีโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นกลไกขัดเกลาจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้คนในชุมชนมองเห็นความเป็น ญาติมิตร มากกว่าความเป็น ฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระกิตติภักท กิตติภักโท (อนันต์เมธากุล) (2561) พบว่า ระดับพฤติกรรมทางหลักเบญจศีลเบญจธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.64$) เนื่องจากสถาบันครอบครัวเป็นกลไกหลักในการปลูกฝังคุณธรรม โดยเฉพาะบทบาทของบิดามารดาที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดอุดมการณ์เบญจศีลเบญจธรรมอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ นักเรียนให้ความสำคัญกับการมีสติ และการตระหนักรู้ภายในมากกว่าการปฏิบัติตามคำสั่งส่งผลให้พฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่ได้เกิดจากการบังคับตามกฎระเบียบภายนอกเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการที่นักเรียนเห็นคุณค่า และเคารพตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นแรงจูงใจภายใน ที่ทำให้การปฏิบัติตามหลักเบญจธรรมเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติและยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Rawls, J. (2000) เสนอให้ใช้เหตุผลเพื่อก้าวข้ามผลประโยชน์ส่วนตนไปสู่โครงสร้างที่ยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมของชาวบ้านตลุกข่อยน้ำที่ใช้ หลักเบญจศีลเบญจธรรม เป็นเครื่องมือขัดเกลาใจ การรักษาศีลช่วยลดความโลภและความเห็นแก่ตัว ทำให้คนมองเห็น “ความเป็นธรรมสำหรับทุกคน” มากกว่าประโยชน์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และสอดคล้องกับแนวคิดของ Habermas, J. (1999) ที่เน้นว่ากระบวนการสื่อสารที่ชัดเจนและเป็นธรรมจะนำไปสู่ฉันทามติ ซึ่งสอดคล้องกับที่พบว่าชาวบ้านตลุกข่อยน้ำมีสติในการรับข่าวสาร และความฉลาดทางอารมณ์ ทำให้การพูดคุยไตร่ตรองในชุมชนไม่เป็นการใช้อารมณ์ แต่เป็นกระบวนการหาทางออกร่วมกัน

2. ความสัมพันธ์ของหลักเบญจศีลเบญจธรรมกับการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกหรือความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง Pearson Correlation (r) (0.696**) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า คู่ของ

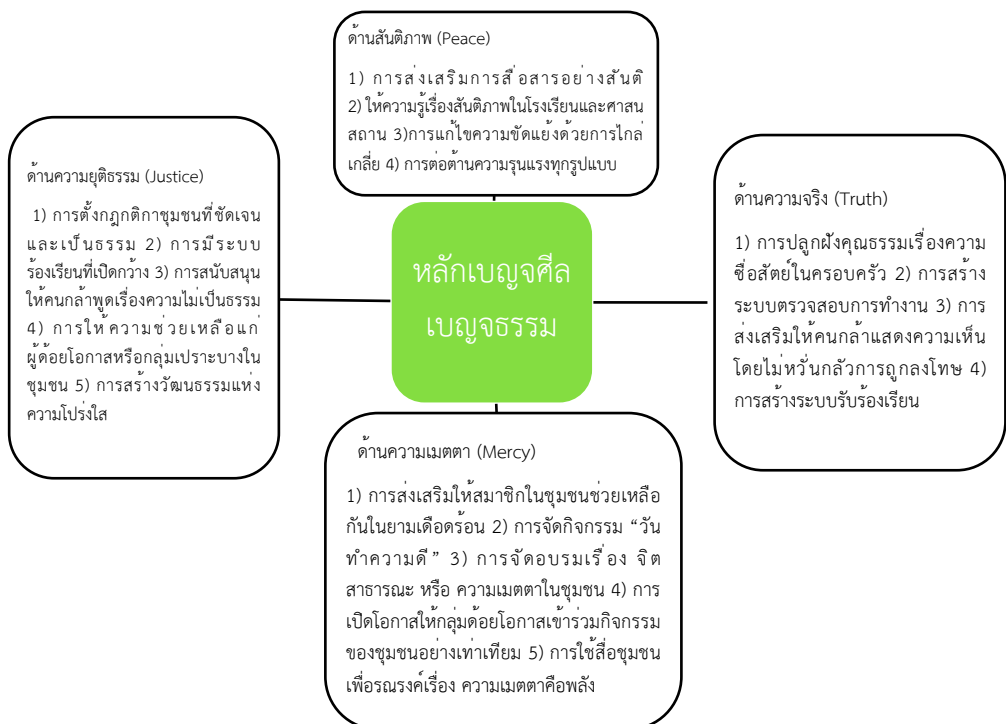
สัจจะ คือ การรักษาความสัตย์ ซื่อตรงในกาย วาจาใจ (X4) กับด้านความจริง (Y1) มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ($r = 0.584^{**}$) รองมา ได้แก่ คู่ของสติสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้และความรู้ตัวอยู่เสมอ (X5) กับด้านความจริง (Y1) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = 0.560^{**}$) และน้อยที่สุด ได้แก่ กามสังวร คือ การสำรวมในกาม รู้จักพอใจในคู่ครอง (X3) กับ ด้านความยุติธรรม (Y2) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = 0.241^{**}$) ทั้งนี้เพราะ คนในชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำปฏิบัติตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมมากขึ้น อุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ก็จะยิ่งเข้มแข็งขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะด้านสัจจะ คือ การรักษาความสัตย์ ซื่อตรงในกาย วาจาใจ (X4) กับด้านความจริง (Y1) มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ($r = 0.584^{**}$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮาเบอร์มาส ที่กล่าวว่า ความซื่อตรงคือพื้นฐานการสื่อสาร เมื่อชาวบ้านยึดถือ “สัจจะ” (พูดจริง ทำจริง ไม่โกหก) จะทำให้การสนทนาทางการเมืองในชุมชนเป็นเรื่องของความจริงไม่มีการบิดเบือนข้อมูลหรือสร้างข่าวปลอม (Habermas, J., 1999)

3. แนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัตนครสวรรค์ พบว่า ในมิติด้านสันติภาพ (Peace) การส่งเสริมการสื่อสารอย่างสันติและการใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยสะท้อนให้เห็นว่า สันติภาพในชุมชนไม่ได้เกิดจากการบังคับด้วยอำนาจรัฐเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความเข้าใจและการเคารพซึ่งกันและกัน ในด้านความจริง (Truth) ความซื่อสัตย์และความโปร่งใสเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสร้างความไว้วางใจทางการเมืองในระดับชุมชน โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและการมีระบบตรวจสอบการทำงานของผู้นำท้องถิ่น สำหรับด้านความยุติธรรม (Justice) การกำหนดกติกาชุมชนที่เป็นธรรม การสร้างโอกาสที่เท่าเทียมและการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ขณะที่ด้านความเมตตา (Mercy) การส่งเสริมจิตสาธารณะและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นพลังทางสังคมที่ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งของ สอดคล้องกับพระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ (2560) พบว่า ชุมชนที่มีความเข้มแข็งต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การมีผู้นำที่เข้มแข็งและรวมกลุ่มเป็นองค์กรชุมชน การเคารพกฎกติกาของสังคม การอยู่ร่วมกันด้วยหลักเมตตา การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงไม่ยึดติดวัตถุนิยม และการมีความพร้อมเพรียงสามัคคีของสมาชิกในชุมชน

ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือ เกื้อกูลกัน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและยั่งยืนในระดับชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงमानฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์” ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยในพื้นที่ชุมชนชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นแนวทางสำคัญจากข้อค้นพบที่ได้รับ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในรูปแบบแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาวิจัยโดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงमानฉันท์ตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม ซึ่งเป็นการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงमानฉันท์ของชุมชนบ้านตลุกข่อยน้ำ ตำบลเขาชนกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนก

ออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย เมตตากรุณา คือ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น, สัมมาอาชีวะ คือ การประกอบสัมมาชีพ สุจริต, กามสังวร คือ การสำรวมในกาม รู้จักพอใจในคู่ครอง, สัจจะ คือ การรักษาความสัตย์ ซื่อตรงในกาย วาจาใจ, สติสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้และความรู้ตัวอยู่เสมอ กับ การสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ในชุมชนและสังคม 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความจริง (Truth), ด้านความยุติธรรม (Justice), ด้านความเมตตา (Mercy), ด้านสันติภาพ (Peace)

1. ด้านสันติภาพ (Peace) ด้านเมตตากรุณา คือ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น, ด้านสัมมาอาชีวะ คือ การประกอบสัมมาชีพ สุจริต, ด้านสัจจะ คือ การรักษาความสัตย์ ซื่อตรงในกาย วาจาใจ, ด้านสติสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้และความรู้ตัวอยู่เสมอ, ด้านกามสังวร คือ การสำรวมในกาม รู้จักพอใจในคู่ครอง ผู้นำชุมชนควรพัฒนาและส่งเสริมในเรื่องการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ของประชาชนในชุมชน ดังต่อไปนี้

1) การให้การส่งเสริมการสื่อสารอย่างสันติ สนับสนุนให้คนในชุมชนพูดคุยกันด้วยความสุภาพและรับฟังซึ่งกันและกัน

2) การให้ความรู้เรื่องสันติภาพในโรงเรียนและศาสนสถาน ปลุกฝังตั้งแต่วัยเด็ก

3) การแก้ไขความขัดแย้งด้วยการไกล่เกลี่ย ใช้บุคคลกลางหรือตัวแทนชุมชนในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง

4) การส่งเสริมการต่อต้านความรุนแรงทุกรูปแบบ ทั้งทางร่างกายและวาจา

2. ด้านความจริง (Truth) ด้านเมตตากรุณา คือ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น, ด้านสัมมาอาชีวะ คือ การประกอบสัมมาชีพ สุจริต, ด้านสัจจะ คือ การรักษาความสัตย์ ซื่อตรงในกาย วาจาใจ, ด้านสติสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้และความรู้ตัวอยู่เสมอ, ด้านกามสังวร คือ การสำรวมในกาม รู้จักพอใจในคู่ครอง เพื่อเป็นการปลุกฝังจิตสำนึกที่ดีในสังคมให้เกิดความโปร่งใสและต่อต้านการทุจริต) ผู้นำชุมชนควรพัฒนาและส่งเสริมในเรื่องการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ของประชาชนในชุมชน ดังต่อไปนี้

1) การปลุกฝังคุณธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ในครอบครัว เริ่มจากสอนลูกหลานให้รักความจริงตั้งแต่เด็ก

2) การสร้างระบบตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อความโปร่งใส

3) การส่งเสริมให้คนกล้าแสดงความเห็นโดยไม่หวั่นกลัวการถูกลงโทษ

4) การสร้างระบบรับร้องเรียนที่ไม่เปิดเผยตัวตน ให้คนแจ้งปัญหาได้อย่างปลอดภัย

3. ด้านความยุติธรรม (Justice) ด้านเมตตากรุณา คือ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น, ด้านสัมมาอาชีวะ คือ การประกอบสัมมาชีพ สุจริต, ด้านสัจจะ คือ การรักษาความสัตย์ ซื่อตรงในกาย วาจาใจ, ด้านสติสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้และความรู้ตัวอยู่เสมอ, ด้านกามสังวร คือ การสำรวมในกาม รู้จักพอใจในคู่ครอง, ผู้นำชุมชนควรพัฒนาและส่งเสริมในเรื่องการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ของประชาชนในชุมชน ดังต่อไปนี้

1) ตั้งกฎกติกาชุมชนที่ชัดเจนและเป็นธรรม ทุกคนต้องอยู่ภายใต้กติกาเดียวกัน

2) มีระบบร้องเรียนที่เปิดกว้างและเป็นความลับได้ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลตามฐานะ เพศ อายุ ศาสนา หรือชาติพันธุ์

3) สนับสนุนให้คนกล้าพูดเรื่องความไม่เป็นธรรม

4) ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มเปราะบางในชุมชน

5) สร้างวัฒนธรรมแห่งความโปร่งใส เช่น เปิดเผยแพร่รายรับรายจ่ายของโครงการต่าง ๆ

4. ด้านความเมตตา (Mercy) ด้านเมตตากรุณา คือ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น, ด้านสัมมาอาชีวะ คือ การประกอบสัมมาชีพ สุจริต, ด้านสัจจะ คือ การรักษาความสัตย์ ซื่อตรงในกาย วาจาใจ, ด้านสติสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้และความรู้ตัวอยู่เสมอ, ด้านกามสังวร คือ การสำรวมในกาม รู้จักพอใจในคู่ครอง, ผู้นำชุมชนควรพัฒนาและส่งเสริมในเรื่องการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ของประชาชนในชุมชน ดังต่อไปนี้

1) ส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนช่วยเหลือกันในยามเดือดร้อน เช่น เจ็บป่วย อุบัติเหตุ หรือภัยธรรมชาติ

2) จัดกิจกรรม “วันทำความดี” ของชุมชนเป็นประจำ

3) จัดอบรมเรื่อง จิตสาธารณะ หรือ ความเมตตาในชุมชน

4) เปิดโอกาสให้กลุ่มด้อยโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างเท่าเทียม

5) ใช้สื่อชุมชนเพื่อรณรงค์เรื่อง ความเมตตาคือพลัง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และผู้นำชุมชน ควรกำหนดนโยบายและแผนงานในการเสริมสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงสมานฉันท์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและปลูกฝังทักษะการสื่อสารที่ดีแก่ประชาชนในชุมชน เช่น การจัดเวทีสาธารณะ การอบรมการสื่อสารอย่างสันติ และการสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับหน่วยงานด้านการศึกษาและศาสนสถานในพื้นที่ ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมวัฒนธรรมความจริงและความโปร่งใส โดยสนับสนุนให้ประชาชนเปิดเผยความจริง กล้าแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของชุมชนผ่านกลไก เช่น เวทีรับฟังความคิดเห็น ระบบร้องเรียน และช่องทางสื่อสารของชุมชน
3. คณะกรรมการหมู่บ้านและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมกันกำหนดนโยบายในการจัดทำกฎกติกาชุมชนที่ชัดเจน เป็นธรรม และยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้ามาร่วมกำหนดกติกา และบังคับใช้กับทุกคนอย่างเท่าเทียม เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมและความสมานฉันท์ในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมการสื่อสารอย่างสันติในชุมชน โดยจัดเวทีพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างประชาชน เพื่อปลูกฝังการใช้ถ้อยคำสุภาพ การรับฟังซึ่งกันและกัน และลดความขัดแย้งภายในชุมชน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้าน ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาระบบตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน เช่น การเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานและงบประมาณ เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและความไว้วางใจของประชาชนในชุมชน
3. คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดตั้งระบบรับเรื่องร้องเรียนที่เปิดกว้างและรักษาความลับของผู้ร้องเรียน โดยไม่เลือก

ปฏิบัติตามฐานะหรือสถานะทางสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหา และตรวจสอบการบริหารงานของชุมชน

4. ผู้นำชุมชน หน่วยงานสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมกิจกรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน เช่น การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยหรือผู้ประสบภัย เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของคนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

พระกิตติภทฺธ กิตติภทฺโธ (อนันต์เมธาภุค). (2561). *ความสัมพันธ์ปัจจัยจิตสังคมที่มีต่อพฤติกรรมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย)*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ. (2560). หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2-05), 435-448.

พระมหาสาทร ธมมาทโร. (2560). หมู่บ้านรักษาศีล 5: รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำรงชีวิต. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13(3), 82-83.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5. (2556). *ความเป็นมาโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา*. เข้าถึงได้จาก <https://www.moo-bansila5.com/about>.

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครสวรรค์. (2567). *จังหวัดนครสวรรค์ ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนบทบาทในการเกื้อหนุนระหว่างวัดและชุมชนให้มีความสุขอย่างยั่งยืน*. เข้าถึงได้จาก https://www.facebook.com/239NSPRD?locale=pa_IN.

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนกัน. (2567). *ประวัติความเป็นมาของตำบล*. เข้าถึงได้จาก <https://www.khaochonkan.go.th/condition>.

Habermas, J. (1999). *Moral consciousness and communicative action* (C. Lenhardt & W. S. NicholSEN, Trans.). Cambridge : MIT Press.

Rawls, J. (2000). *Lectures on the history of moral philosophy*. Cambridge : Harvard University Press.

Yamane, T. (1987). *Statistics: An introductory analysis*. (2nd ed.). New York : Harper & Row.